Sebastian Hiort af Ornäs i *Ömheten*

Ömheten

Originaltitel: Ömheten
Regi: Sofia Norlin
Producent: Olivier Guerpillon
Manus: Sofia Norlin
Foto: Petrus Sjövik
Roller: Sebastian Hiort af Ornäs, Alfred Juntti, Lina Leandersson, Jenny T Sandberg, Ella Nordin m fl.
Sverige 2013
Längd: 1 tim 20 min
Distributör: Nonstop Entertainment AB

Kiruna, mellan bergen Luossavaara och Kiirunavaara längst upp i Sverige, är en ung stad. Den grundades år 1900 och växte fram som en följd av att järnvägen, malmbanan mellan Luleå och Narvik, byggdes vilket möjliggjorde att den högkvalitativa malmen kunde börja brytas och skeppas ut i världen. Disponenten för LKAB vid den här tiden hette Hjalmar Lundbohm och det är mycket hans verk hur staden formades, hur ett gruvsamhälle också blev ett samhälle för människor att bo och leva i – med fjällen alldeles inpå knutarna mitt ute i sameland.

Och nu ska staden flyttas och byggas upp igen på säkrare mark, längre bort från gruvornas schakt och håligheter. Och i och med detta öppnar sig förstås en unik möjlighet att tänka till; Vad är en stad? Hur vill vi att den bäst ska tjäna dem som bor där?

Kiruna är lätt att fascineras av med sin vindpinade kärva karaktär och med Gruvan eller snarare slagghögen pustandes som en gigantisk Mårra alldeles inpå. Sofia Norlin låter sin film *Ömheten* kretsa kring fyra ungdomar. Hur de väljer att förhålla sig till Gruvan som stadens hjärta stora arbetsgivare. I centrum står Markus (i rollen Sebastian Hiort af Ornäs, lika bra här som i filmen *Sebbe* för några år sen) som älskar att meka med gamla bilar, gärna av amerikansk modell och som kämpar med näbbar och klor för att slippa tvingas ta jobb i gruvan. Runt honom finns Daniel, Helena och Zerin (i rollen Lina Leandersson, lika utmärkt här som i rollen som vampyr i *Låt den rätte komma in*). Zerin som med sin öppna blick fotograferar livet runt henne. Daniel som har ett litet helvete med sin frigörelse från pappan – Pär Andersson i känslig gestaltning. Och Markus flickvän Helena, fångad i poetiskt förhöjda, trevande sensuella bilder. Ungdomarnas framtid är oviss, vi får aldrig veta hur det går.

Eller är det kanske själva staden Kiruna som har huvudrollen – en stad som skakar under explosionerna från underjorden, tyvärr lite väl överdrivna, de blir nästan komiskt – en stad som skildras i förföriskt vackra bilder precis på gränsen mot klichén, signerade Petrus Sjövik. Regissören Sofia Norlin, som till vardags bor i Latinkvarteren i Paris, har med sin franskfödde producent Olivier Guerpillon skapat en film med osviklig fransk touche. En film med minimal dialog som drivs framåt genom kraften i bilderna. Bilder tagna i god impressionistisk tradition om man så vill – Impressions d'une ville, intryck av en stad. Det är som om staden blir en metafor över ett samhälles möjligheter och begränsningar.

Det är en eftertänksamt berättad historia, ha för allt i världen inte bråttom när du ser den, se till att ha en bekväm sittställning. Det är en film som sjunker in sakta i betraktaren. Att jag tycker så pass mycket om den tror jag har att göra med att den så friskt avviker från den gängse och ofta förutsägbara filmdramaturgi vi matas med. Här tvingas vi närma oss berättelsen genom en känslomässig öppenhet och en nästan hudnära relation till bilderna. Poetisk socialsurrealism var det visst någon som sa. En kamp mellan skir fjällbjörk och gråberg, mellan tung industri och de drömmar livet vävs av.

Andreas Hoffsten

FILMRUTAN